

Наталія МИХАЙЛЮК

ЖІНОЧІ ВАСИЛІАНСЬКІ МОНАСТИРІ ВОЗНЕСІННЯ ТА ПЕРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЬОГО В РОГАТИНІ: ІСТОРІЯ, ІКОНОГРАФІЯ ТА СНИЦАРСЬКО-МАЛЯРСЬКІ ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО ОБЛАШТУВАННЯ ЦЕРКОВ

Вперше стаття присвячена історії та особливостям сницарсько-малярського облаштування двох монастирських церков Вознесіння та Переображення Господнього. Візитація 1760 року описує розміщений на північний схід від м. Рогатина жіночий монастирський комплекс та фіксує існуючу власність. Збережена в с. Надрічне (колись — Дрищів) Бережанського р-ну монастирська церква Переображення Господнього з іконостасом та престолами є основним об'єктом дослідження. Проведений аналіз художньо-стильових особливостей збережених пам'яток підводить до сміливих припущень їх авторської приналежності.

Ключові слова: монастир сестер Василянок, іконографія, стилістика, іконостас, Рогатинщина.

Про жіночий монастир в Рогатині (сьогодні — Івано-Франківської обл.) вперше згадано разом з іменами його черниць Домнікії і Анастасії [9, с. 93], що були високоосвічені та «мали голос» у вирішенні певних церковних питань. Їхній земляк Юрій Рогатинець як член Львівського Успенського братства запросив черниць після 1599 року, щоб розпочати заплановану при монастирі у Львові працю. Оскільки виникла гостра полеміка між монахом Іваном Вишенським та членами Успенського братства, а черниці виявилися на боці першого, то після смерті Ю. Рогатинця 1605 року братчик І. Красовський проганяє монахинь з Львівського монастиря [2, арк. 1386—1387]. Пізніші документи стосуються монастирських земель у м. Рогатині. 1616 року міщанин Стефан Коцян дарує власний ґрунт для потреб жіночого монастиря. Про цей документ згадує візитатор о. Миколи Шадурського [1, арк. 544]. 1626 року на користь Приміського жіночого василіанського монастиря Переображення та «Підгородського» Вознесіння Господнього у відповідь на прохання інокінь Макарії, Серафини і Марії, зрікся прав над ними Унівський монастир в особі ігумена о. Гедеона Заплатинського [11, с. 68].

Докладний опис монастирських будівель згадується щойно в 1760 році [1, арк. 554—569]. Монастир був обгороджений парканом з дерев'яних брусів. Трьохверхий храм Переображення Господнього 1733 року, покритий ґонтою, знаходиться на подвір'ї між 8-ма хатками зі сіннями. В середині церкви — іконостас гарної сницарської та малярської роботи з намісним, апостольським та пророчим рядами. Намісні ікони Христа, Богородиці та св. Миколая покриті срібними шатами [1, арк. 554—556]. В молільному ряді центральна ікона Архієрея і пристоячих — зі срібними позолоченими коронами. Голови дванадцяти апостолів прикрашені простими білими коронами. Перед іконами 13 свічок на металевих підсвічниках. Намісні ікони прикрашені гарними давніми хрестами та свічками. В святилищі — «прекрасний» різьблений престіл з іконою Богородиці, яка намальована на дерев'яній плиті, з різьбленим і позолоченим тлом. Ікона прикрашена короною і дерев'яною золоченою шатою. Над проскомидійником розміщено дві ікони, мальовані на дерев'яній плиті — Євхаристію та Святих Пустельників Онуфрія Великого та Петра Атонського. В святилищі розміщені ще два інші образи, мальовані на полотні: Розп'яття Господнє та

Таблиця 1

Малярське облаштування монастирського храму Переображення Господнього в 1760 році [1, арк. 554—569]

№	Назва ікони, іншої церковної речі	Матеріал	Додатковий опис ікони	Місце знаходження
11	Антимінс Атаназія Шептицького Єпископа Львівського 1727 р.	Полотно	З реліквіями	На престоли під обрусом
22	Ікона Пресвятої Богородиці	Дерево, позолота, шата з дерева, корона, коралі	Сницарської роботи по боках, малювання з позолотою, шата з дерева, також позолочена, корона визолочена, коралів невеликих три шнурки	Над престолом
33	Кивот	Дерево, позолота		На престоли в святилищі
4	Дарохранильниця	Метал	«Пушка мосяжна цинова»	В кивоті
5	Ікона Євхаристії	Дерево	Маленька	Над жертвником
6	Ікона св. Онуфрія Пустельника і св. Петра Афонського	Дерево		Над жертвником
7	Розп'яття Господнє	Полотно		Над вівтарем
8	Ікона Жертвування Пресвятої Богородиці (тобто — Введення в храм Пресвятої Богородиці)	Полотно		Над вівтарем
9	Плащаниця	Атлас	На атласі червонім мальована, полотном берлінським голубим підшита	У святилищі
	«Деїсис» з апостолами, пророками і намісними іконами, з них:	Дерево, 3 срібні позолочені корони	Сницарської гарної роботи і малювання	Іконостас
10	Ікона Архієрея з Богородицею та Іваном Хрестителем «на Деїсисі»	Дерево, 3 срібні корони	Сницарської гарної роботи і малювання, одна велика свічка воскова на зелено помальована на підсвічнику залізнім перед Архієреем	Іконостас
111	Апостоли	Дерево, 12 білих металевих коронок	Сницарської гарної роботи і малювання, 12 свічок воскових на зелено помальованих на підсвічниках залізних	Іконостас
112	Пророки	Дерево	Сницарської гарної роботи і малювання	Іконостас
113	Царські врата	Дерево	Сницарської гарної роботи і малювання, перед Царськими вратами лампа мосяжна висить побілена	Іконостас
114	Ікона Спасителя	Дерево, срібна шата	Сницарської гарної роботи і малювання, перед образом прибраний дерев'яний хрест старосвітської роботи та ліхтар мойсяжний	Іконостас Намісний образ
115	Ікона Пресвятої Богородиці	Дерево, срібна шата	Сницарської гарної роботи і малювання. Перед образом прибраний дерев'яний хрест старосвітської роботи та ліхтар мойсяжний	Іконостас Намісний образ

Продовження таблиці 1

№	Назва ікони, іншої церковної речі	Матеріал	Додатковий опис ікони	Місце знаходження
116	Ікона св. Миколая	Дерево, срібна шата	Сницарської гарної роботи і малювання. Перед образом прибраний дерев'яний хрест старосвітської роботи та ліхтар циновий зі свічками восковими	Іконостас Намісний образ
117	Вівтар з іконою Пресвятої Тройці	Дерево, полотно, 3 срібні корони	Зі спеціальними ангелами сницарської давньої роботи, на тім же образі 3 срібних невеликих коронки	В наві храму, на місці лівого крилосу біля стіни
118	Антимінс Варлаама Шептицького, Єпископа Львівського, з реліквіями	Полотно	На престолах з образом Пресвятої Тройці	В наві храму, на місці лівого крилосу біля стіни
119	Процесійний дерев'яний хрест	Дерево		В наві храму
220	Хоругви	Полотно	Невеликі, дві	В наві храму
221	Ікона Переображення Господнього	Дерево		В притворі праворуч
222	Ікона Пресвятої Богородиці	Дерево	З престолом	В притворі ліворуч
223	Страсті Христові Стаціями	Дерево	—	В наві храму
224	Страшний Суд	Дерево	—	В наві храму
225	Ікона «Десять євангельських дів»	Дерево	—	В наві храму
226	Інші ікони	Полотно	—	В наві храму
227	Гріб Господній	Дерево	—	В притворі

Введення в храм Пресвятої Богородиці (див. табл. 1). У лівому крилосі нави — різьблений престіл з ангелами. На нім — мальована на полотні ікона Пресвятої Тройці з трьома срібними невеликими коронами та антимінсом Львівського єпископа Варлаама Шептицького (з реліквіями), під обрусом схованим [1, арк. 556]. У притворі — ікона Переображення Господнього та Богородиці (з престолом), а також — Гріб Господній. У наві храму по обидва боки ікони: Страсті Христові зі стаціями, Страшний Суд, Десять євангельських дів, та інші мальовані на полотні і не вказані.

У контракті від 1733 року подано, що Андрій Теребушко є майстром-теслею головної монастирської церкви Переображення Господнього. Кошти за роботу покрили самі черниці. Поряд з церквою — дубова дзвіниця, покрита гонтою, та будиночки. В них живуть монахині, а також «світські» люди, які працюють при монастирі. За цими будиночками простягся монастирський сад і городи.

На південь від головного новішого храму розміщена монастирська трапезна з двома куполами, покритими білою бляхою [1, арк. 557]. Раніше це була монастирська церква Вознесіння Господнього. Всередині — «старовинний» іконостас гарної сницарської роботи (див. табл. 2).

Згідно з постановами Замойського Синоду (1720) в трапезному храмі відправляти літургічну службу не дозволено. Незадовго після візитації 1760 року сестер зобов'язали всі ікони з трапезної перенести в притвір храму Переображення Господнього. Отець М. Шадурський не задоволений певним порядком і монастирськими звичками, оскільки вони не відповідають вимогам згаданого Синоду.

В 1768 році монастир ліквідовано [7, с. 54], а сестри за розпорядженням Галицького Офіціала о. Григорія Тиховича були змушені переселитися до жіночого василіянського монастиря в Словіті [4, арк. 14]. В 1772 році церкву Переображення Господнього разом з малярським та сницарським наповненням про-

Таблиця 2

Малярське облаштування трапезного храму Вознесіння Господнього сестер Василянок в Рогатині (старий храм)

№	Назва ікони, іншої церковної речі	Матеріал	Додатковий опис ікони	Місце знаходження
1	«Деїсис» з Апостолами, пророками і намісними іконами	Дерево	Старосвітської сницарської роботи і малювання	Іконостас
2	Ікона Коронування Пресвятої Богородиці	Дерево	Процесійна ікона	Над престолом
3	Ікона Пресвятої Богородиці	Полотно	—	Над престолом
4	Інші ікони	Полотно	Декілька	Над престолом і жертвником

дано до села Дрищів (тепер с. Надрічне, Бережанського району) [3, арк. 30]. На новому місці церкву перебудували на одnobанну в 1777 році [12, с. 8], добудовано присінок з бароковим причілком і в 1789 році покрито новим дахом [3, арк. 30].

Храм знаходиться в с. Надрічне до сьогодні (іл. 1).

Коротку історію церкви з фотофіксацією подає В. Слободян [13, с. 144—146]. Поїздка у с. Надрічне виявила, що у святині — пишній бароковий вівтар з ангелами. По центру — ікона Воскресіння Христового, а вверху над нею в різьбленому картуші потемніла від часу композиція Святого Сімейства — Богородиця, опікун Йосиф та дванадцятилітній Ісус. На престолі — дерев'яний різьблений і золочений кивот [13, с. 145].

Згаданий іконостас (540 x 660) відділяє святиню від нави вірних і разом з предельними іконами складає п'ять ярусів та завершується Розп'яттям з Пристоячими. Крім предел («Жертва Авраама», «З'явлення Христа Петру Александрийському», «Св. Константин і Олена» та «Христос і самарянка») в іконостасі — чотири намісні ікони — Христос Вчитель (100 x 65), Богородиця-Одигітрія (100 x 65), празничною залишилася ікона Переображення Господнього (100 x 65), як було в монастирському храмі. На північ від Царських врат — ікона св. Миколая (100 x 65). Всі чотири намісні ікони є зазначені у згаданому візитаційному записі 1760 року. Подвійний карниз з рапортною вставкою різьблених акантових листків, що чергується з гладкою поверхнею, припущений над дияконськими вратами і від центру пірамідално спускається вниз та переходить в горизонтальну лінію над бічними на-

місними іконами. Трилистий бароковий проріз Царських врат підкреслено горизонтальним вище розміщеним подвійним карнизом. По центру іконостаса в характерній овальній рамі — ікона Тайної вечері. Конструкція іконостаса є пірамідалною. Саме таке композиційне рішення є найбільш поширеним в середині XVIII ст. (іл. 2).

Дванадцять святкових ікон того ж реєстру (ряду) від центру по обидва боки сходами спускаються вниз, переходячи на трьох крайніх в прямолінійне горизонтальне розташування. Симетрично над ними розміщені однофігурні ікони молільного ряду, розділені різьбленими колонами. Традиційно апостольський ряд спрямований до центральної ікони Христа на престолі з пристоячими Богородицею та Іваном Хрестителем. В круглих картушах вище розміщені дванадцять пророчих ікон, оточених бароковою різьбою стилізованої рослини галузки з листям. Вони двома рядами завершують іконостас таким чином, що посередині над двома круглими картушами пророчих ікон розміщений третій картуш зі старозавітним праведником. Така симетрична композиція двічі повторюється по обидва боки. Над центральною іконою Моління в овальній, пишно декорованій акантовим листям рамі, підноситься ікона Оплакування Христа. Увінчує іконостас Розп'яття з двома Пристоячими. Іконостас містить 47 ікон.

Різьба іконостаса, за нашими висновками, належить до середини — кінця 30-х років XVIII століття. Іконографічний ансамбль постає незадовго після побудови храму (1733). Аналізуючи попередню, значно багатшу роботу цього ж майстра — іконостас церкви Пресвятої Тройці в м. Поморянах (1727) та його наступну різьблену композицію до

церкви св. Миколая в Бучачі (1747)¹ [10, с. 354—355], слід визнати, що сестри Василіянки з Рогатина володіли значно меншою частиною коштів, призначених на оплату цієї роботи. Тому кількість глибокої та наскрізної різьби, як і кількість різьблених елементів тут значно менша. Спостерігаємо, що у Поморянах сницар Гнат Стобенський [5, с. 415] соковитіше, глибше і детальніше відобразив той же задум. Композиційне вирішення Царських врат монастирського іконостаса скромніше. Ажурні різьблені вставки з іконою в круглому обрамленні над дияконськими вратами у с. Надрічному наближають нас до того ж конструктивно-стилістичного підходу лише з трохи багатшим сницарським вирішенням кругом ікон овальної форми у м. Поморянах. На руку того ж майстра вказують схожі за композицією і пропорціями обрамлення намісних ікон та колони, що їх розділяють, акантове листя, що оздоблює 12 картушів з пророками та більша за розмірами в овальній рамі найвища ікона іконостаса — Оплакування Христа в с. Надрічне. Різьбу іконостаса рогатинського жіночого василіянського монастиря Переображення Господнього, згідно з композиційним, стилістичним вирішенням та іншими авторськими ознаками, можна вважати роботою Ігнатія Стобенського та його оточення.

Складніше є ідентифікувати маляра живописного комплексу монастирської церкви. На основі збережених зразків важко стверджувати, що сучасний живопис ікон відповідає часу створення різьби іконостаса. Брак датованих аналогій, авторська техніка виконання та колористична своєрідність у вирішенні тілесних партій та драперій ікон наштовхують на припущення про певні перемалювання ікон в кінці XIX — на поч. XX ст. Особливо це зауважуємо у зображенні святих ликів намісних ікон (іл. 3, 4).

Решту іконописних одиниць монастирського комплексу теж «поправлені». Тому, поряд з питання останнього «авторства», не розв'язаною залишається і проблема маляра XVIII ст. Найближчими, на нашу думку, до часу створення іконостаса і не перемальованими, є невеличкі ікони в круглих рамах над обома дияконським вратами. Авторський почерк і «несподіваність» композицій повертають нас до згаданого іконостаса в м. Бучачі. Якщо вважати, що

¹ В. Овсійчук помилково вважає бучацьку церкву св. Миколая монастирською.

Іл. 1. Видяд монастирської церкви Переображення Господнього, збереженої в с. Надрічне Бережанського р-ну Львівської обл. Фото 2012 р.

Іл. 2. Фрагмент монастирського іконостаса з Рогатина, збереженого в с. Надрічне Бережанського р-ну Львівської обл. Фото 2012 р.

бучацькі намісні ікони належать Василю Петрановичу (1680—1759) [14, с. 285], то порівнюючи їх живописний характер, слід визнати, що ікони над одвірками обох дияконських врат цієї ж церкви св. Миколая теж виконані ним (іл. 5, 6).

Колористичним, технологічним, стилістичним та особливим богословським вирішенням іконографічних сюжетів ікони в Бучачі співзвучні зі задумом двох ікон того ж розміщення в монастирському рогатинському іконостасі. В надвратних іконах Мико-

Іл. 3. Фрагмент намісної ікони Богородиці-Одигірії монастирського іконостаса з Рогатина, збереженого в с. Надрічне Бережанського р-ну Львівської обл. Фото 2012 р.

Іл. 4. Фрагмент намісної ікони Христа-Вчителя монастирського іконостаса з Рогатина, збереженого в с. Надрічне Бережанського р-ну Львівської обл. Фото 2012 р.

лаївського храму автор порушує питання двох іконографічних традицій: східної та західної. Над південними дияконськими вратами відображено іконографію Нерукотворного Спаса, яка за походженням сягає патристичних часів та знаходить певні джерельні потвердження відповідної давнини² [6, с. 59]. Над північними бачимо зображення Го-

² Нерукотворний Спас — ікона, згідно з джерелами, не є створена людиною, але є надприродним відбитком лица

лови Ісуса Христа в терновому вінку, що з XIII століття, згідно з західноєвропейською іконографічною традицією, називалося іконою Святого Лику, «Vera icon», і в XV столітті без жодного джерельного підґрунтя було переінакшене в історію про «плат (рушник) Вероніки» [6, с. 62].

В рогатинському монастирському іконостасі над північними дияконськими вратами іконописець зобразив голову Івана Хрестителя на полумиску (іл. 7).

Над південними — відтяти голову молодого мученика. Оскільки ікона не підписана, це може бути один з дияконів-мучеників, якому відтяли голову за християнську віру: Януарій, Магнус, Вікентій, Стефан чи Валентин — перший диякон єрусалимський та інші (іл. 8). Не виключено, що зображення відтятої голови може належати мучениці (дияконісі). Ікони мальовані широким експресивним мазком. Автор повністю відмовляється від давньої іконописної техніки м'якого охріння-прописування і є яскравим новатором частково пастозного «ліплення» мазками форми українського іконографічного зображення. Оскільки бучацькі ікони малював жовківський митець Василь Петранович, то його пензлю повинні належати розглянуті нами ікони збереженого рогатинського іконостаса, розміщені над дияконськими вратами. Це однією важливою особливістю маляра є введення темних фонів в іконографічні сюжети³ [10, с. 353—357]. Цей елемент також присутній в надвратних іконах.

Розглянувши намісні та інші ікони цього малярського ансамблю, зауважуємо, що всі вони, крім згаданих над дияконськими вратами та одвірків Царських врат є поправлені одним почерком. Сміливе моделювання великих площин висвітлених драперій одягу святих, чітке стилізоване трактування складок, колористичні зіставлення переконують про майстерні поправки ікон в кінці XIX — на поч. XX століть. Детальний аналіз приводить до особи відомого тогочасного українського художника, іконописця та реставратора Теофіла Копистинського. Для експонування на першій українській виставці у Львові 1888—1889 років він від-

Ісуса Христа на полотні в час Його земного життя на прохання царя Едесси Авгара V Ухима.

³ 1749-й рік поданий як час створення В. Петрановичем іконостаса в м. Бучачі.

реставрував 150 ікон [8, с. 166—190]. Стоячи біля витоків «управильнення іконопису», художник був одним з ведучих і всесторонньо обізнаних майстрів у цій галузі [8, с. 175]. Серед розглянутих іконописних зразків майстра за приклад можна взяти опубліковану ікону євангеліста Івана (1883—1884) з церкви Пресвятої Тройці в с. Вільшаниця Золочівського району Львівської області чи ікону Пророка Мойсея (1905—1912) з іконостаса церкви архістратига Михаїла в с. Рудники Миколаївського району Львівської області [8, с. 187—188]. Особливості колористично-стилістичного підходу маляра в цих іконах проглядаються також у збереженому релігійному малярстві іконостаса зі с. Надричне. Звернемо окрему увагу на яскраві авторські ознаки живопису Т. Копистинського: особлива побудова очей (надто великі), прописування волосся, пастозне висвітлення тілесних партій з перевагою рожевих відтінків. Згідно з особливостями формування авторського почерку Т. Копистинський працював над іконостасом в Надричному в період між 1884 і 1905 роками.

Повернемося до давнішого авторства іконописного монастирського комплексу. Василь Петранович як придворний маляр Константина і Якова Собеських оздоблював монастирські церкви, меценатством яких займалися його покровителі. Маляр міг працювати і для рогатинського монастиря сестер Василянок. На той час (1735—1740 рр.) при Петрановичу був його учень Станіслав Отосельський. Розглянемо і проаналізуємо відомі і підписані роботи маляра Василя Петрановича.

Цікавою є репродукована ікона Богородиці з Підгір'я Львівської обл. [10, с. 355]. Повні уста, великі і виразні очі зі синявою райдужної оболонки та трошки припіднятий вгору край верхніх повік, простота образу, досить масивні пропорції Дитяти Христа наводять на думку про ті ж особливості в перемальованій намісній іконі з Надричного. Простежити авторський почерк жовківського маляра можна і завдяки збереженим у Львівській картинній галереї двом фрагментам центральної ікони з ряду Моління неіснуючого відинського монастирського іконостаса [10, с. 356—357]. Надзвичайно м'яка світлотінь тілесних партій, круглі більші очі, тонкі підняті вгору брови яскраво контрастують з грубшим моделюванням волосся та натура-

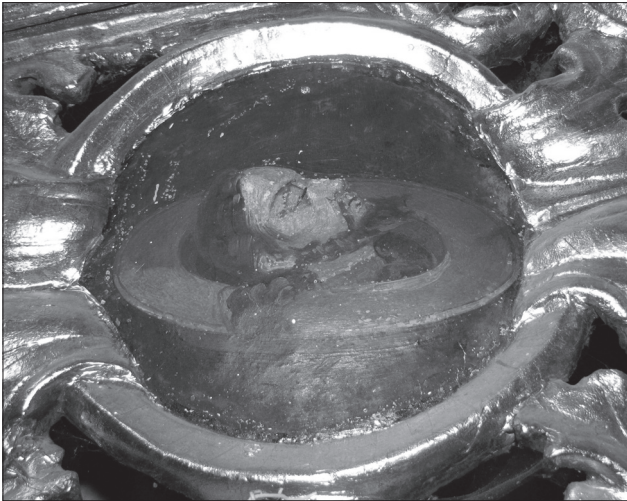

Іл. 5. Ікона «Спас Нерукотворний» над північними дияконськими вратами церкви св. Миколая в м. Бучачі Тернопільської обл. Фото 2007 р.

Іл. 6. Ікона «Плат Вероніки», або «Святий Лик» над південними дияконськими вратами церкви св. Миколая в м. Бучачі Тернопільської обл. Фото 2007 р.

лістичним трактуванням складок одягу, надаючи іконі надзвичайної життєвості і простоти. Характерним для маляра є жест при зображенні складених пальців долоні легко відводити вбік мізинний палець. Таку художню інтерпретацію руху руки спостерігаємо в ідентифікованому фрагменті зі зображенням св. Йоана Хрестителя. Таку ж характерність зустрічаємо в монастирському іконостасі: намісній Богородичній іконі, в зображенні Престолячої Богородиці, св. Єлени з предельного ряду, та дитяти, яке веде Ангел Хоронитель (розміщені на південних дияконських вратах). Не виключено, що таку інтерпретацію руху руки можна віднайти в зображеннях інших іконописців. Проте, натуралістичне прописування волосся широкими мазками є рідкістю в тогочасному українському іконописі.

Іл. 7. Ікона «Голова Івана Хрестителя» (на полумиску) над північними дияконськими вратами монастирського іконостаса з Рогатина, збереженого в с. Надрічне Бережанського р-ну Львівської обл. Фото 2012 р.

Іл. 8. Ікона «Голова невідомого Мученика-диякона» (Мучениці?) над південними дияконськими вратами монастирського іконостаса з Рогатина, збереженого в с. Надрічне Бережанського р-ну Львівської обл. Фото 2012 р.

Таку характерність особливо яскраво спостерігаємо у фігурах на дияконських вратах монастирського іконостаса в Надрічному.

Зображення св. Йоана Золотоустого та Василя Великого на одвірках Царських врат залишилися лише частково поправленими. Фарбовий шар лущиться і висипається. Є певні фрагментарні підмалювання. Охристі і зеленкуваті відтінки тла ікон відображають навколишню природу. Тракування ликов однойменних ікон на одвірках Бучацького та Поморянського (1746) іконостасів знаходить одно-

типне авторське втілення і в церкві Переображення Господнього.

Майстер Хланта Василь Юрєвич, записаний на одвірку хорів в 1990 році, мабуть спричинився до певного поновлення храму, можливо й іконостаса. В той час різьба іконостаса могла бути перезолочена. Тло та німби святих покриті бронзовою фарбою, мабуть, трохи раніше. Лише в молільному ряді відчищено золото німбів та тла на центральній іконі. Ікони дванадцяти апостолів цього ряду могли бути перезолочені.

Отже існуючий в храмі святого Миколая в с. Надрічне Бережанського району іконостас, перенесений туди разом з монастирською церквою сестер Василянок Переображення Господнього з м. Рогатина в 1772 році, є важливим зразком українського малярства та різьби 30—40-х років XVIII ст. Збережені не перемальованими дві ікони, розміщені над дияконськими вратами наближають нас до малярства автора схожих надвратних ікон в Бучачі — Василя Петрановича. Художня мова решти ікон вказує на їх перемалювання в кінці XIX — на поч. XX століття. Високий професійний рівень цих робіт змушує шукати непересячених майстрів іконопису, серед яких яскраво виділяється Теофіл Копистинський. Порівняльний аналіз його робіт підвів до висновку, що в 1884—1905 роках автор міг займатися поновленням монастирського іконостаса, перенесеного сто років раніше до с. Надрічне.

Розкриття нашої теми доповнює невідомі досі сторінки мистецького портрета українського іконопису XVIII ст. в особі «легендарного» Василя (Петрановича), зіштовхує з потужним творчим пошуком національного стилю в малярстві в кінці XIX — на поч. XX ст. та відображає певний фрагмент із творчості Теофіла Копистинського. Третім важливим аспектом цієї теми є запрошення до поглибленого систематичного вивчення малярського наповнення жіночих василіанських монастирських храмів як осередків акумулювання тогочасної культури, яскравим прикладом якого є іконостас монастирської церкви Переображення Господнього монахинь Василянок в Рогатині.

1. Національний музей ім. [Митрополита] Андрея Шептицького у Львові. Відділ рукописної та стародрукованої книги (далі — НМЛ). — Ркл. 20. — Арк. 544—

- 569 (3 липня 1760 року. Монастирок Велебних Панн Василянок Рогатинських).
2. Центральний державний історичний архів України у Львові (далі — ЦДІАУ у Львові). — Ф. 9. — Оп. 1. — Спр. 360. — Арк. 1386—1387.
 3. ЦДІАУ у Львові. — Ф. 146. — Оп. 13. — Спр. 8264. — Арк. 1—30.
 4. ЦДІАУ у Львові. — Ф. 684. — Оп. 1. — Спр. 2870. — Арк. 1—14.
 5. Вуйцик В. Краснопушчанський іконостас Василя Петрановича / Володимир Вуйцик // Записки НТШ. — Том ССХХХХVI. — Львів, 1998. — С. 408—416.
 6. Креховецький Я. Богослов'я та духовність ікони / Яків Креховецький ; видання 2-ге, доп. — Львів : Свічадо, 2002. — 183 с.
 7. Коссак М. Монастирі Галичини / Михайло Коссак // Лавра. Часопис монахів Студитського Уставу. — Львів, 1999. — Ч. 9. — 182 с.
 8. Купчинська Л. Іконопис Теофіла Копистинського: історично-культурна обумовленість творчості митця та спостереження над художніми особливостями його ікон / Лариса Купчинська // Записки НТШ. — Т. ССXLVIII. Праці Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва. — Львів, 2004. — С. 166—190.
 9. Мицько І. Чар архівних свідчень / Ігор Мицько // Жовтень. — 1987. — № 3. — С. 93.
 10. Овсійчук В. Майстри українського барокко. Жовківський художній осередок / Володимир Антонович Овсійчук. — К. : Наукова думка, 1991. — 398 с.
 11. Петрушевич А. Сводная Галицко-Русская Летопись с 1600 по 1700 год / А.С. Петрушевич. — Львів, 1874. — 700 с.
 12. Савчук В. Надричне — село над Золотою Липою / Василь Савчук. — Бережани, 1994. — 108 с.
 13. Слободян В. Храми Рогатинщини / Василь Слободян. — Львів : Логос, 2004. — 251 с.
 14. Gębarowicz M. Szkice historii sztuki XVII w. / M. Gębarowicz. — Toruń, 1966. — 320 s.

Natalia Mykhailuk

ROHATYN BASILIAN CONVENTS OF OUR LORD'S ASCENSION AND TRANSFIGURATION: HISTORY, ICONOGRAPHY AND CARVED ICON-PAINTED FEATURES OF CHURCH INTERNAL EQUIPMENT.

In the article for the first time have been considered some problems of history and peculiarities in carved iconographic finishing of Our Lord's Ascension and Transfiguration Churches. Visitations of 1760 had described women's monastery complex north-westward from Rohatyn and enumerated convent property. Survived in the village of Nadrichne (previously known as Dryszczów) convent church of Our Lord's Transfiguration with iconostasis and altar table has been the main object of research. Analysis of art-stylistic features in the décor of survived monuments has made possible quite audacious proposals as for their origins.

Keywords: Convent of Basilian Sisterhood, iconography, stylistics, iconostasis, Rohatyn region.

Наталія Михайлюк

ЖЕНСКИЕ ВАСИЛИАНСКИЕ МОНАСТЫРИ ВОЗНЕСЕНИЯ И ПРЕОБРАЖЕНИЯ ГОСПОДНЕГО В РОГАТЫНЕ: ИСТОРИЯ, ИКОНОГРАФИЯ И СНИЦАРСКО-ИКОНОПИСНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ВНУТРЕННЕГО ОСНАЩЕНИЯ ЦЕРКВЕЙ

В статье впервые рассмотрены проблемы истории и особенности сницарско-иконографического обустройства монастырских церквей Вознесения и Преображения Господнего. Визитация 1760 года описывает расположенный на северо-востоке от г. Рогатына женский монастырский комплекс и фиксирует его собственность. Сохранённая в с. Надричнэ (раньше — Дрыщив) Бережанского р-на монастырская церковь Преображения Господнего с иконостасом и престолами является основным объектом исследования. Анализ художественно-стилистических особенностей сохранившихся памятников даёт возможность смелых предположений об их происхождении.

Ключевые слова: монастырь сестёр Василианок, иконография, стилистика, иконостас, Рогатинский район.